

REVISTA ECONOMICĂ

ORGAN FINANCIAR-ECONOMIC

Proprietatea și organul oficial al Asoc. instit. financiare românești din Ardeal, Banat, Crișana și Maramurăș „SOLIDARITATEA” Sibiu.

Inscris sub Nr. 22/1938 la Tribunalul Sibiu.

Apare odată pe săptămână.

Redacția și administrația: Sibiu, Strada Visarion Roman Nr. 1—3

Abonamentul pe an: în țară: pentru autorități, bănci și întreprinderi Lei 500.—; pentru particulari Lei 400.—; pentru cooperative, funcționari publici, de bancă și comerciali Lei 300.—. În străinătate Lei 800.—. Taxa pentru inserțiuni: de fiecare □ cm. Lei 6.—

Fondator: **Dr. CORNEL DIACONOVICH.**

Redactor responsabil: **Dr. Mihai Velicu.**

S u m a r u l :

Forme practice de intervenție a statului român în viața economică. — Semnificația unei aniversări: „Prima Ardeleană”, Societate Anonimă de Asigurări Generale Sibiu, 14 Mai 1911—14 Mai 1941. — Contribuțiuni la rezolvarea problemei creditului agricol în România. — Din străinătate: Economia dirijată în Statele Unite ale Americii de Nord. Vieța bancară în Germania. — Modificarea Decretului-Lege din 19 Octombrie 1940, privitor la funcționarea societăților anonime pe acțiuni și în comandită pe acțiuni.

Forme practice de intervenție a statului român în viața economică. (Discuție).

Statul românesc a devenit totalitar. Vrea să dirijeze viața economică. Vieța economică este înstreținată. Statul vrea să pună români în locul lor. Statul vrea să facă el însuși activități economice.

În acest scop va întocmi un plan economic pentru a interveni în:

Industria mare metalurgică, grea, de mașini.

Industria mare alimentară.

” ” chimică.

” ” minieră.

” ” textilă.

Mica industrie de obiecte semi-necesare.

Agricultură — în marea agricultură. mijlocie.

” mică — suficientă.

” pe pământuri pulve-

rizate.

În comerțul mare de produse car-
telate.

În comerțul mare de import și export.

În comerțul mare de obiecte necesare
lumei dela orașe.

În comerțul mare de obiecte necesare
lumei muncitoare dela orașe.

În comerțul mare de obiecte necesare
lumei muncitoare dela sate.

În comerțul de desfacere la oraș.

” ” ” ” la mun-
citori.

În comerțul de desfacere la sate.

În comerțul special de articole stan-
dardizate.

În comerțul special de articole mo-
nopolizate.

* * *

Statul românesc vrea să devină tota-
litar. Adică vrea să cuprindă întreaga acti-
vitate a societății omenești, constituită în
națiune, în interiorul granițelor sale, într'o
serie de directive care să asigure o
unitate în acțiune și rezultate. În general
acest totalitarism se exercită practic —
sub directivele unor principii politice —
pe două direcții — una educativă — alta
economică.

Nu insistăm asupra părții educative. Chestiunea economică este tot atât de importantă aproape. Ea determină în mare parte — e desigur o interdependență — starea și posibilitățile de evoluție socială ale populației.

Deci, din punctul de vedere economic, statul românesc totalitar urmărește o acțiune principală pe teren economic, pentru încadrarea întregii vieți economice într'un sistem complet dirijat.

În acest scop, el va face un plan economic foarte larg, cuprinzând toate aspectele vieții economice și rezolvarea problemelor particulare care se pun. În principiu, va urmări prin plan, în primul loc, ajungerea la un anumit standard de viață materială pe care să se poată clădi una culturală-morală, necesară.

Va căuta să rezolve problema prin etafizarea ramurilor de activitate economică, dela producțiune și până la desfacere, mai curând sau mai târziu, mai complet sau parțial.

Va avea în vedere că viața economică din țara românească e înstrăinată și că o românizare a ei, silită, în cadrul liberalismului, e inutilă și că nu trebuie să treacă direct la forme definitive ale vieții economice într'un stat totalitar.

* * *

Am făcut o schiță a categoriilor de activități economice, unde statul trebuie să intervină, dacă dorește o etafizare sau dirijare a vieții economice. Practic, pentru fiecare categorie trebuie o formă deosebită; formele variază apoi și în funcție de timp, de faptul că etafizarea e la început, sau e desăvârșită.

Principial, intervenția statului se exercită prin funcționari.

Deci statul va înlocui pe industriași și comercianți cu funcționari. Prin aceasta se ajunge la un rezultat vizibil dela început: dispariția micilor întreprinderi concurente, în măsura în care statul va prelua diferitele ramuri sau locuri, ale activității economice.

Dar statul va face opera de intervenție prudent (deși nu e necesar, căci nu poate da faliment; nu poate ajunge în dificultăți extraordinare), va pleca cu opere de dirijare generală; deci cel dintâiu lucru în opera de amestec a statului, în viața economică, este:

I. Asigurarea unei supravegheri a vieții economice, care se poate realiza nu prin cercetarea procesului de producție, ci prin acela al rezultatelor, deci cu ajutorul unui plan economic, pe baza căruia se vor controla rezultatele.

II. Un plan economic ce va începe cu o inventariere a:

— echipamentului nostru industrial și a posibilităților de producție industrială.

— agriculturii noastre: posibilități, producție.

— avuțiilor noastre miniere: posibilități, producție.

Fixarea idealului planului economic în sensul *atingerii unui anumit grad de viață materială pentru populația țării*.

În acest scop:

Se vor căuta mijloacele teoretic necesare.

Se va căuta ceea ce se poate face în interior cu mijloacele existente.

— ce se poate face prin mărirea producției, ce poate fi realizată prin mijloace proprii.

— care sunt necesitățile de import și cum poate fi acest import echilibrat cu exportul.

Se va fixa astfel cel dintâiu plan economic sub semnul ridicării *standardului de viață a neamului românesc*.

Durata acestui plan nu va fi mare. Deoarece principalul lui rol este de a pune bazele acestei acțiuni, care va fi continuată într'un număr foarte mare de ani, s'ar putea spune, — la infinit. Deci acest plan se întâlnește cu planuri economice viitoare, sau mai exact, planul economic nefiind o instituție temporară, se continuă acțiunea și în epoci în care principalul obiectiv urmărit este altul.

Nu e nevoie de a urmări dela început un alt ideal, cum a fost de exemplu în Germania, asigurarea aprovizionării din mijloace proprii, ori „reducerea șomajului“. Pentru neamul nostru se pune problema unui ideal moral de atins, unei țării sufletești, unei frumuseți de linie de viață. Oricât s'ar crede altfel, un neam nu poate fi demn, viteaz, atunci când șade în colibe, e plin de boli, de mizerie, de murdărie.

Din fericire avem înlăuntrul țării cele trebuincioase, nu numai pentru ca locu-

torii să trăiască, dar chiar să trăiască *mai bine* și, cu o adevărată și chibzuită împărțire a averii noastre, putem aduce în față în schimbul unui export controlat, tot ce avem trebuință din afară, în scopul împlinirii.

(Balanța noastră de schimb cu străinătatea e foarte încărcată cu plata unor datorii financiare ale statului: o soluție „eroică” va trebui găsită pentru lichidarea lor: transformarea în datorii oarecum *interne*, după exemplul, poate, al nemților — sau după inspirația care nu ne va lipsi când vom voi să salvăm neamul și vom avea și curajul).

Acest prim aspect al planului se potrivește și cu acțiunea de ridicare a maselor în sensul vederilor unei Români eroice, care trebuie pornită dela început.

III. Odată cu începutul controlului vieții economice interne, cu ajutorul planului economic, trebuie luate măsurile practice pentru a putea ajunge la ridicarea nivelului de viață al populației. Aceasta se poate face;

1. Prin asigurarea unei producții minime *industriale*.
2. Prin menținerea unor prețuri fixe.
3. Printr'o salarizare potrivită cu prețurile la funcționarii de stat, și la cei particulari (mai ales muncitori), pe cât posibil.

In agricultură :

1. Asigurarea unor prețuri oricât de urcate, care să permită un câștig mai bun și care să ajute la majorarea, îmbunătățirea, respectiv o nouă orientare a producției agricole.

Toate acestea încadrate pedeparte în „Direcția Planului Economic”, care va coordona aplicarea planului și într'o organizație cu caracter comercial, care va prelua încet, rând pe rând, produsele monopolizate, produsele de generală necesitate standardizate, produsele de generală necesitate nestandardizate și va organiza distribuția lor, întâi cu cele necesare populației agricole, apoi muncitorești și, în sfârșit, pentru restul populației.

(Vor fi funcționari, în loc de „liberi negustori”. Din punct de vedere moral nu e niciun desavantaj, din contra, morală e mai frecventă — principial — la

un funcționar căruia îi lipsese intențiile hrăpărețe, decât la un negustor).

Problema evreiască — a străinilor, se va rezolva și ea fără legi, fără sgomot — *natural* și *sigur*. (Ar fi o problemă financiară; a finanțelor statului — dar e imposibil să nu se afle o soluție: ea există în principiu. Forma practică se va înfățișa aproape singură).

Cele dintâiu forme în care statul va interveni în viața economică, nu vor fi forme de statificare. E vorba mai curând de o intervenție a comunității, încurajată de stat, dar unde rolul principal îl va avea *partidul* și organizațiile *muncitorești*.

O cooperativă nu e o societate de stat, ea e controlată de el, dar mai ales aparține comunității și o servește.

Nu se pot face cadouri particularilor cu cedări de drepturi pentru desfacere de produse a căror vânzare e sigură.

Individul nu mai are dreptul, într'un stat în care interesul primează, să pretindă sau să caute pentru el „avantajii materiale” — are drept numai la cele morale, pe care le câștigă oricine.

* * *

Cooperația e hotărâtă să ia cele dintâi măsuri la românizarea vieții economice în adâncime, în realitatea românească, nu în aparențele ei.

Cooperația, știe oricine, nu e corporatism, cooperația pretinde existența unor alte organizații politice în afară de ea, o comunitate morală ca să încadreze sistemul cooperativelor.

Totuși cooperația nu trebuie să fie o organizație centralistă puternică, lipsită de inițiativă și mișcare locală; va fi organizată pe *mici unități*, independente într'o oarecare măsură, formând mici nuclee, cu o viață proprie largă, fiind numai *ca totalitate* legată de organe superioare.

Trebuie o organizație simplă, fără greutatea aprobării permanente a centrului, și trebuie mai ales o viață bazată pe credința politică a celor ce o conduc, pe intransigența lor morală — care rămâne cea mai puternică bază pe care să se clădească această organizație economică din care dispăre ideea de profit, *beneficiul* având nu un caracter personal, ci unul *colectiv* (se va explica poate se-

parat acest *aspect* al unui beneficiu „comercial“ care să țină loc de impozit).

Pe plan intern, o organizație practică, în cadrul partidului și al organizațiilor muncitorești, a cooperativelor, etc.

IV. Dar greutatea mare a unei politici totalitare este echilibrul dintre viața economică internă și necesitățile unui *contact cu streinătatea*, fie pentru export, fie pentru import.

În acest scop, singura soluție, pare a fi o monopolizare a exportului și importului. Principalul nu trebuie să existe interese streine în interiorul vieții noastre economice care să aibă *un anumit interes* — interes la un anumit import sau export, indiferent de necesitățile mari ale neamului.

Exportul depinde direct de nevoile noastre de import și străduința pentru ajungerea la un anumit export trebuie controlată, din primul loc, cu toată energia, cu toată puterea.

De aceea, acel minister desființat al Comerțului Exterior, era util, poate nu în forma lui *artificială* în care a existat, ci ca o organizație oficială dublată de una comercială.

Statul e obligat la un *import*; e deci obligat la un export care chiar dacă nu servește interesele producătorului intern, totuși trebuie făcut; dacă îl face statul, îl face uneori pierzând, alteori având un beneficiu, în rezumat fără pierdere, prin compensare.

Producătorul *intern* (și toți trebuie să fie interni) nu are drept la nici o diferență de preț de pe piața externă: o economie totalitară e îndreptată spre în-lăuntru în practica ei, și 'n *totalitate* ia contact cu streinătatea.

Stabilitatea unei economii e realizată numai prin prețuri intens echilibrate, care sunt indiferente la prețul din afară.

Probleme asemănătoare se pun și pentru import.

Cred deci că una dintre cele dintâi creațiuni de economie totalitară — pentru considerentele schițate — este organi-

zarea comerțului exterior pe baze centraliste — fapt care are și alte avantagii decât cele schițate, mai ales în împrejurări economico-politice ca cele de azi, când și străinătatea are aceleași organizații pentru comerțul exterior, la noi în orice caz ele se potrivesc, se poate lua cu o astfel de organizație.

În special pentru exportul nostru de *câteva articole principale*, în acest mod se poate realiza o *standardizare calitativă* a produselor, imposibilă altfel precum și alte avantagii.

Exportând o cantitate restrânsă de articole se poate ușor controla producția și stimula exportul început, de a încuraja libera inițiativă la promovarea exportului, cum se întâmplă în Germania și azi imposibilă din cauza mării varietăți de produse exportate.

Importul e puțin mai dificil, dar aici nu e nevoie de „*inițiativă particulară*“. Nu trebuie „câștigați“ negustori care să *vrea să exporte* la noi: sunt cu toții gata, în special industriașii, să facă tot exportul pe care-l dorim. E mai mult o problemă de ordin tehnic, care, mai ales, nu poate fi lăsată la libera apreciere sau la jocul bursei, de a distribui cota de import în măsura disponibilului rămas din export și a necesităților mai mult sau mai puțin importante a uneia sau a altei ramuri industriale, sau de consum intern.

Vom fi desigur, cum spuneau și mercantiliștii — o țară bogată, dacă vom ști să *atragem* în țara noastră cât mai multe bogății, fără a face datorii și numai în schimbul muncii sau avuțiilor noastre.

Invers decât credeau însă aceștia, numai munca e creatoare de bogății adevărate, ea singură putând îndoii sau înzecii valoarea unui bulgăr de fier și a primi deci de zece ori mai mult, decât pe fierul nebătut cu ciocanul.

— E o tragedie — într-o oarecare măsură — că trebuie să dăm marfă multă și ieftină în care munca noastră nu a intrat decât foarte puțin, pentru câteva mașini, cu preț mare, cu materie puțină,

dar cu foarte multă muncă de specialist în ele.

Prețul materiei prime indispensabile unei țări industriale, trebuie socotit astfel ca să poată aduce producătorului agricultor, același beneficiu pe care-l are muncitorul din fabrica ce ne-a trimis tractorul.

*

Dacă la export, controlul are și un caracter comercial, la import el e mixt; pentru o mare parte din articole (articole manufacturate, mașini), se vor fixa numai „cotele“ lăsând aprovizionarea și plata liberă — și numai pentru materiile prime care determină mai *direct* (decât mașinile) prețul de cost al produselor interne, se va încerca o aprovizionare prin serviciul comercial al direcției comerțului exterior.

Ar fi — în cazul acesta — inutilă o organizație cooperativă în acest scop.

Forma societății ar trebui să fie originală: nu o regie autonomă; o societate cu buget independent de al statului, finanțat de instituțiile oficiale de finanțare — (sau oficioase) — alcătuit din funcționari fără interese economice — sub controlul direcției comerțului exterior — o societate care va vărsa beneficiile în bugetul statului ce va acoperi și eventualele pierderi posibile — în sensul că statul ar insista pentru menținerea prețului la un articol ce depinde de import, la care prețul la import ar fi ureat.

În orice caz, partea comercială a comerțului exterior are una dintre cele mai importante valori și o activitate foarte mare.

Un serviciu în primul rând tehnic și un organ în mâna direcției comerțului exterior, care la rândul ei, e un element prețios în mâna celui ce conduce politica economică a guvernului și mai ales asigură executarea planului economic.

* * *

Statul are la îndemâna lui deci, pentru a interveni în viața economică:

1. Încurajarea prin avantajii legale.
2. Încurajarea prin credite.

3. Cooperație.

4. Regii publice autonome.

5. Societăți independente *de tip nou*.

* * *

Un stat care ține să *dirijeze* viața economică, nu poate alege formele foarte neprecise ale celor dintâi două posibilități; aci nu se poate prevedea nimic, nu se poate urmări un anumit rezultat.

O cooperație — o anumită cooperație — va trebui să fie cea dintâiu formă de intervenție a statului în viața economică.

La ele se va adăuga dela început, pentru formele de exploatare *mari*, o formă de societate specială, diferită de regiile comerciale sau industriale ele având un caracter aparent *independent*, cu capital al statului, cu beneficiu al statului, dar lucrând totuși independent de amestecul permanent al organelor administrative.

Regiile autonome — au un rol restrâns — o formă puțin cam absurdă, ireală, care nu servește la nimic, decât poate pentru a salva unele aparențe. Nu e o formă destul de *sinceră* ci cu multe *inconveniente*.

Când țara are încredere în funcționarii ei, trebuie să le acorde o largă inițiativă, la care să se adauge o responsabilitate precisă. În felul acesta vor putea produce *altfel*, acești oameni.

Țara întreagă va veghea ca ei să lucreze și ei se știu supravegheați dar mai ales au dragoste pentru lucrul de făcut pentru țară.

Statul va interveni deci, în primul loc în viața economică și în funcție de el, aplicând una din formele de intervenție, după cum e posibilă una sau alta; totdeauna cea mai avansată posibil.

Dr. N. N. PETRA.

Semnificația unei aniversări.

„Prima Ardeleană“, Societate Anonimă de Asigurări Generale, Sibiu.

14 Mai 1911 — 14 Mai 1941.

De Ion D. Pitu.

(Urmare).

III.

Epoca dezvoltării.

Două decenii de activitate.

Principiile sănătoase care au călăuzit, în vremuri grele, de enorme jertfe, activitatea modestă dar solidă a *Băncii Generale de Asigurare*, un deceniu încheiat, au rămas și după reorganizare normele de conducere ale „Primei Ardelene“. Experiența din trecut le-a dovedit a fi bune, iar după ce d-l Ion I. Lapedatu a fost chemat să ocupe funcții de mare răspundere în stat, conducerea efectivă a societății a trecut-o d-lui Stefan Boer, cel mai apropiat colaborator al D-sale, care nu s'a abătut de loc dela vechile principii de conducere. Rezultatele înregistrate an de an, le justifică. Dar d-l Ion I. Lapedatu nu s'a despărțit de instituția pe care a creiat-o și nu se va putea niciodată înstrăina de ea, chiar dacă vremelnic, din cauza unor împrejurări schimbate, nu se găsește astăzi în fruntea Consiliului de administrație. Din 1922 și până în 1927 d-l Ion I. Lapedatu a fost administrator delegat al societății, iar de atunci și până în anul acesta a fost președintele Consiliului de administrație. A luat deci parte activă la dezvoltarea și consolidarea instituției în forma de azi.

Din cercetările bilanțurilor, întocmite real și solid, dela 1922—1939, se desprinde constatarea: „Prima Ardeleană“ preluând organizațiile unora dintre cele mai mari societăți străine, ce au încetat de a mai funcționa în teritoriile de dincoace de munți și intrând în strânse legături organice și de afaceri cu vechile și probatele societăți din Dechiul Regat, păstrându-și caracterul ei românesc, a devenit cea dintâi întreprindere de asigurări în Ardeal și una dintre cele mai de seamă din țară.

Vom aminti aici, că până în anul 1930, România a fost singurul stat din Europa,

lipsit de o lege care să reglementeze industria asigurărilor, iar până la legea timbrului din 1927 contractele (polițele) asigurărilor elementare nu se bucurau de protecția legii, care să apere, la fel, interesele asigurătorului, ca și pe ale asiguratului. Din acest motiv, a fost o perioadă când societățile de asigurare apăreau ca ciupercile după ploaie, și activând clandestin, s'au dedat la concurență neloială folosind prime scăzute care nu acopereau riscurile asigurate, din care cauză au sucombat, după ce au reușit să compromită în mare măsură ideea de asigurare.

„Prima Ardeleană“ a observat, la timp, pericolul ce amenința industria asigurărilor din lipsa unei legi pentru reglementarea funcționării întreprinderilor private de asigurare și reglementarea contractului de asigurare și încă la 21 Aprilie 1926 atrăgea atențiunea conducătorilor statului în felul următor: „credem potrivit a atrage cu aceasta ocaziune atențiunea cărmuitorilor noștri oficiali asupra unor obstacole, care vor trebui înlăturate — mai ales în Transilvania — și asupra unor legi speciale, ca cele din alte state, pentru controlul societăților de asigurare, care vor trebui și la noi aduse“. Și mai departe: „Amintim autorităților noastre, faptul, că nu daunele, nici enorma regie cu care lucrează societățile de asigurare, nici chiar devaluarea și fluctuația valutei, au fost cauza ruinării atâtor societăți de asigurare, ci pirateria și politica fără cap a primelor de asigurare“.

„Prima Ardeleană“ poate a fost cea dintâi societate din țară, care a cerut legiferarea industriei asigurărilor și introducerea unui control, menit a înlătura „hazardul“ unor indivizi dornici de câștiguri materiale imediate, care nu aduceau niciun folos ideii de asigurare și mai puțin economiei naționale a țării. Din foarte documentele reproduse aici, reese clar scopul fondării acestei instituții, care

nu urmărea câștiguri exorbitante, în detrimentul asiguraților. Ea s'a născut ca o necesitate economică și națională a popoului român din Ardeal și n'a înțeles nici un moment să-și schimbe caracterul în România întregită. Dinpotrivă, a luptat tot mai mult, cu puteri neasemănat sporite, pentru propagarea ideii de asigurare la Români, reclamând în același timp organizarea legală a funcționării întreprinderilor similare, interesele asiguraților fiind puse sub scutul unor legi întemeiate pe dreptate și echitate.

Acei inițiată de „Prima Ardeleană” i s'a alăturat și alte întreprinderi de asigurare serioase din țară, iar rezultatul nu a întârziat să vină, și din 1930 încoace industria asigurărilor este legalizată prin votarea de către Parlament a Legii pentru constituirea și funcționarea întreprinderilor private de asigurare și reglementarea contractului de asigurare, promulgată în Monitorul Oficial din 7 Iulie 1930. Această lege a pus capăt definitiv abuzurilor ce s'au făcut, în perioada de după războiu, în industria asigurărilor. Conducătorii „Primei Ardelene” dela înființarea întreprinderii, cât și de atunci încoace, au fost conduși de sentimente de modestie și discrețiune, astfel că, nu-și reclamă nici un merit în legiferarea adusă, deși cronică obiectivă îi va recunoaște partea sa de contribuție.

Insemnătatea ce prezintă legea din 1930 pentru economia țării noastre, ne obligă la precizările de mai sus, din care se desprinde limpede rolul pe care și l-a impus prin acțiunea inițiată de „Prima Ardeleană”.

Terenul cultivat a rămas tot cel de dincoace de munți. Nu-i mai puțin adevărat că „Prima Ardeleană” are la București o Direcțiune Regională, însă cultivarea terenului în Vechiul Regat, până acum, nu s'a făcut în mod insistent. Cedarea Ardealului de Nord și a Bucovinei, bănuim, că v'a grăbi extinderea activității, cu aceeași intensitate pe întreg teritoriul românesc.

Mai clară și mai întemeiată, dezvoltarea, consolidarea, bonitatea și soliditatea „Primei Ardelene”, în cele două decenii din urmă, nu se poate cu nimic justifica mai mult, decât prin rezultatele ce le găsim în bilanțurile ei, solide și reale. De aceea am cules unele date, cari spun mai mult decât niște fraze iscusit ticluite și bombastice, atât de neplăcute conducătorilor acestei instituții, pe care le redăm aci.

Anul	Capital social	Rezerve statutare	Rezerve tehnice (matematice)
1922	10 000 000 —	955.101·28	8.351.905·09
1923	”	1.505.238·80	16.313.029·13
1924	”	3.454.940·77	41.209.087·38
1925	”	4.817.667·02	52.376.521·44
1926	”	6.399.013·81	63.458.187·81
1927	”	7.965.150·70	79.244.727 —
1928	”	10.183.685·82	94.892.003·36
1929	”	12.155.209·28	109.976.062 —
1930	”	13.302.311·28	125.805.361 —
1931	”	14.879.020 —	134.369.391 —
1932	”	15.878.222 —	134.557.591 —
1933	”	16.953.924 —	130.912.582 —
1934	”	18.754.664 —	137.341.327 —
1935	”	20.985.227 —	157.653.716 —
1936	”	24.038.631 —	180.615.384 —
1937	12.000.000 —	26.461.212 —	194.743.313 —
1938	”	29.452.880 —	215.138.801 —
1939	”	34.669.143 —	230.412.560 —

Anul	Totalul activelor	Beneficiul net	Dividenda %	Daune litigate
1922	32.486.666·82	1.302.609·32	7	3.289.703·94
1923	48.906.850·92	1.872.512·07	8	10.308.375·15
1924	72.543.775·10	2.550.391·38	8	13.176.224·71
1925	93.346.311·45	2.601.749·57	10	26.181.119·78
1926	144.044.148·27	3.058.067·81	10	35.405.707·26
1927	171.338.460·42	3.320.157·50	12	45.243.757·38
1928	205.567.832·89	3.755.847·14	12	37.669.548·61
1929	228.464.983·95	3.805.236·82	12	43.871.631·50
1930	244.268.049·62	3.936.593·81	12	50.278.675 —
1931	254.715.341 —	3.033.693 —	8	45.162.545 —
1932	271.270.787 —	2.708.141 —	7	29.078.204 —
1933	249.542.779 —	2.705.879 —	7	22.232.939 —
1934	275.378.406 —	2.588.307 —	7	20.218.276 —
1935	319.884.462 —	2.687.564 —	8	20.521.558 —
1936	256.340.806 —	2.758.996 —	8	24.090.057 —
1937	264.766.360 —	2.916.063 —	8	25.906.717 —
1938	275.533.347 —	3.051.716 —	8	30.410.048 —
1939	289.651.136 —	3.204.622 —	8	31.636.498 —

Prime încașate.

Anul	Elementare: incendiu efracție grindină	Vieață	Accidente	TOTAL
1922	15.816.830'87	3.450.683'94	943.665'65	20.211.180'46
1923	26.944.540'—	6.508.588'81	2.118.801'59	35.571.930'40
1924	37.099.932'30	11.416.760'68	2.995.792'18	51.512.485'16
1925	49.861.801'59	13.490.044'29	3.152.583'37	66.504.429'25
1926	58.150.890'07	16.055.710'42	4.058.836'83	78.265.437'32
1927	61.691.505'35	19.164.455'08	5.066.579'15	85.922.539'58
1928	65.367.519'22	23.884.172'69	5.602.333'—	94.854.024'91
1929	68.952.081'13	28.513.076'83	6.641.601'—	104.106.758'96
1930	65.408.414'05	31.385.310'23	6.695.596'—	103.489.320'28
1931	55.759.930'56	28.542.239'—	5.542.205'—	89.844.374'56
1932	42.470.438'—	21.884.075'—	4.545.110'—	68.899.623'—
1933	36.277.563'—	18.023.139'—	3.652.060'—	57.952.762'—
1934	36.654.295'—	18.860.426'—	3.938.756'—	59.453.477'—
1935	37.686.040'—	21.132.923'—	4.187.579'—	63.006.542'—
1936	40.393.513'—	26.855.031'—	4.620.633'—	71.869.177'—
1937	42.780.382'—	33.971.503'—	5.007.244'—	81.759.129'—
1938	45.679.593'—	35.613.709'—	5.985.495'—	87.278.795'—
1939	48.315.033'—	34.099.674'—	6.068.126'—	88.482.833'—

Rezultatele activității în aproape două decenii (lipsindu-ne datele exercițiului 1940), se oglindesc în cifrele de mai sus. Ni se impune acum stabilirea proporțională a dezvoltării și consolidării întreprinderii, în această perioadă de timp, pe care o împărțim în trei părți:

I. 1922—1929.

Vom observa că dezvoltarea asigurărilor, care se alimentează din toate ramurile economiei naționale, a fost mereu influențată de starea economică naturală a țării. Astfel până la 1929, situația economică a statului nostru, greu încercată de efectele războiului mondial, a trecut printr-o accentuată criză de numerar, care în unii ani a fost foarte neprielnică asigurărilor de vieață. În acest timp, societățile de asigurări serioase și puternice au luptat și cu concurența neloyală ce o practicau clandestin o sumedenie de întreprinderi, nou create, dar care nu și-au putut afirma viabilitatea. Cu toate greutățile întâmpinate „Prima Ardeleană” a înregistrat rezultate uimitoare, încât stocul de prime la finea anului 1929 a atins suma de Lei 104.106.758'96 față de 1.772.213'22 Lei în 1921.

Daunele au ajuns în 1927 la suma de Lei 45.243.757'38, pentru ca în anii viitori să scadă, iar capitalul fondurilor de rezervă și rezervele de prime au fost de Lei 139.286.480'56 la sfârșitul anului 1929. A fost o perioadă, am putea spune

prielnică, dezvoltării industriei asigurărilor în general și a societății „Prima Ardeleană” în special.

II. 1930—1934.

Criza economică mondială se agrava, iar efectele ei s'au abătut și asupra țării noastre. Depresiunea economică internă, în continuă creștere, a însemnat un timp neprielnic pentru comerțul de asigurare. Scăderea cea mai mare de prime o găsim în 1933. Incassoul total, făcea la sfârșitul acestui an, Lei 57.952'762. A înregistrat o scădere de aproape 50% față de 1929. Vom remarca însă aceeași scădere și la daune, din 1932—1935. În 1930 se lichidează cele mai însemnate daune în suma de Lei 50.278.675'— Fondurile de garanție ale societății au sporit și în această perioadă însumând, la finea anului 1934, Lei 175.079.265'— Au fost cei mai grei ani, așa numiții ani de rezistență ai instituției, peste care a trecut cu mult succes.

III. 1935—1939.

Încă din anul 1934 s'a observat un început de înviore a economiei naționale. Criza economică și financiară își trăia ultimile clipe. Anul 1935 a însemnat intrarea activității economice a țării în normal. Și afacerile „Primei Ardelene” au crescut simțitor încât în 1939 incassoul de prime face Lei 88.482.833'— Remarcăm evenimentele externe din cursul anilor 1938 și 1939 care nu au îngăduit creșterea stocului de afaceri în proporția din perioada întâi. Totuși progresul este foarte însemnat. Daunele în schimb s'au redus în proporție mai mare, astfel că în 1939 fac numai 31.636.498'— Lei. Fondurile de garanție au sporit simțitor, înregistrând în 1939 suma de Lei 277.081.703'— În 1937 societatea și-a urcat capitalul social dela 10.000.000'— la Lei 12.000.000'— minimumul impus de legea întreprinderilor de asigurări.

IV.

Rolul „Primei Ardelene” în viața economică a Ardealului.

Concluziuni.

Importanța asigurărilor în economia națională este incontestabilă. Din cele de mai sus reiese, în parte, această însemnătate. Dom completa însă pentru o mai

bună dovadă, evidențiind efectele industriei asigurărilor în viața economică și socială a popoarelor:

a) *Asigurarea ca factor de ajutor în producția bunurilor.* Intreprinzătorii producători de bunuri menite să satisfacă nevoile consumatorului, au în față enorme riscuri posibile și nesigure, o mulțime de întâmplări neprevăzute. Ba se schimbă gustul consumatorilor și în felul acesta întreprinzătorul suportă riscul pierderii bunurilor produse și care nu le-a putut plasa. Alte riscuri amenință valorile întreprințate în producție. În general ele se pot evita în total sau în parte. Incendiul și trăznitul constituie riscul cel mai însemnat. Aceasta amenință distrugerea totală a producției de bunuri destinate consumului.

Deci numai la gândul acestui risc inițiativa întreprinzătorului se stinge. Dar consumatorul are nevoie de bunuri, de care nu se poate lipsi. O necesitate creiază pe alta, astfel necesitatea de a produce a dat naștere asigurării. „Asigurarea aduce un serviciu important, prin aceea că înlocuiește necunoscutul, care paralizează inițiativa economică”.

b) *Asigurarea și creditul.* Intre asigurare și credit există o legătură strânsă. Asigurarea este creditul. Iată cum: împrumuturile de capital se fac pe bază de ipotecă sau gaj, care dă ce-i drept — o garanție suficientă. Să presupunem însă că nu există asigurarea. Acela care împrumută capitalul, cu toată ipoteca ce are, va fi mereu cu teama că întâmplându-se un incendiu, care poate nimici obiectul ipotecat sau gajat, își pierde capitalul. E normal deci ca în cazul acela să pretindă o dobândă mult mai mare, mai urcată. Vedem că dobânda e în funcție de modul de apreciere a riscului, care se face de fiecare individ sau capitalist. Existând asigurarea creditul devine mult mai eficient.

Nu numai atât; fără asigurare salariile vor fi mai mici, iar prețul mărfurilor mai urcat. De ce? Producțiunea are loc prin colaborarea capitalului cu munca omului și cu bogățiile naturale. Ori, dacă unul din factorii de producție este mai scump, e natural să fie și costul produsului final mai urcat.

c) *Asigurarea și întreprințarea capitalului.* Din cele de mai sus se poate

vedea că asigurarea produce o întreprințare a capitalului mult mai intensă, în producția bunurilor. Ea înlesnește întreprinzătorului procurarea capitalului necesar afacerilor inițiate. Căci acela care nu dispune de un capital mare, nu va putea face o fabrică și deci nici afaceri, atunci când nu ar exista asigurarea. Numai oamenii foarte bogați ar putea construi fabrici, ar putea produce bunuri necesare consumului, care, chiar dacă s'ar întâmpla să ardă fabrica, ei dispunând de capitaluri imense, ar putea-o reconstrui.

În felul acesta, fără asigurare, productivitatea ar fi mult redusă, iar costul bunurilor fiind mai mare, implicit traiul ar fi mai scump, deci viața mai grea.

Existând asigurarea toate acestea sunt înlăturate, ea acoperind diversele riscuri în schimbul unei prime de asigurare, care intră în gestiunea întreprinderii.

Prin asigurare capitalul capătă o întreprințare mai intensă, servind activității economice și progresului social.

d) *Asigurarea creiază capital mobil.* Am văzut cum asigurarea înlesnește întreprințarea capitalurilor în întreprinderi. Vom vedea însă în cele ce urmează că asigurarea, de data asta, cea de viață, este creatoare de capital. Iată cum. Capital se chiamă banii investiți pentru a ajuta producțiunea, și nici decum banii de sub saltea, care produc scăderea prețurilor și agravează depreziunile economice. Asigurarea de viață este o economie forțată producătoare de capitaluri mobiliare. Și acestea sunt mult mai importante în economia națională decât capitalurile agonisite în natură, tot prin mijlocul economiei. Nevoile societății fiind schimbătoare, satisfacerea lor necesită suficiente capitaluri mobiliare, care prezintă din punct de vedere economic o superioritate, în sensul că poate fi întreprințat în momentul când se ivește nevoia și în felul cum cere acea nevoie. Deci, în afară de economisirea obișnuită, care se face la bănci sau la Case de economii, asigurarea de viață este și ea o instituție creatoare de capital mobil. Deosebirea între asigurarea de viață și economisire este că asigurarea de viață creiază capitalul în momentul pentru care este destinat. Căci cine are

o asigurare de viață, indiferent de timpul când moare, adică mai de vreme sau mai târziu, în momentul morții se formează capitalul, care va servi la acoperirea nevoilor familiei.

Productivitatea muncii unei națiuni depinde de cantitatea de capital, de care dispun indivizii care o compun. E clar, că fiind capital mult, vor fi mașini și unelte moderne, cari ușurează munca și sporesc producția. Acestea aduc urcarea salariilor muncitorilor și pun la dispoziția consumatorilor produse sau bunuri pe prețuri convenabile și de calitate superioară. Iată deci cât e de mare importanța asigurării de viață, ca mijloc de formare de capital mobilier.

e) *Importanța morală a asigurării de viață.* „Asigurarea de viață este un act mai altruist decât economisirea, este o expresiune specială a sentimentului altruist, de iubire a omului pentru familia lui. Asigurarea de viață are deci meritul de a promova sentimentele de familie și ca atare, are o deosebită importanță morală.

Sentimentul, instinctul, iubirea de familie, este fundamentul pe care s'a construit civilizația modernă“.

Importanța morală a asigurării de viață constă în aceea că, din dragostea părinților față de copiii lor, cei dintâi s'au privat bucuroși de o parte din produsul muncii lor, numai pentru a-și vedea copiii înstăriți. Numai așa s'au putut aduna capitalurile și mijloacele de producție cari au permis o dezvoltare rapidă a civilizației. Buna stare a unui popor aduce cu sine avansarea culturii. La toate acestea asigurarea de viață și-a avut și continuă a-și păstra rolul principal în promovarea sentimentului de familie.

f) *Rolul social al asigurării.* „Libera circulație între clasele sociale este caracteristica societății moderne“. Aici asigurarea de viață are un rol social important. Ea ajută euentul de ascensiune socială. Un copil, grație asigurării pe care o primește își poate face studiile sau se stabilește mai cu ușurință într-o profesie. În tot cazul asigurarea de viață împiedică sărăcia, în sensul că printr-o asigurare urmașii sunt împiedecați să meargă în jos și ajutați să se mențină la nivelul la care au fost. Alt element social al asigurării este faptul că ea micșo-

rează atât paguba producătorului cât și a economiei naționale, când din cauza incendiului se distrug întreprinderi producătoare de bunuri indispensabile consumului. Asigurarea ajută — atunci când există — refacerea obiectului incendiat, redându-l productivității. În același timp înlătură șomajul, care s'ar prelungi dacă producătorului i-ar lipsi mijloacele reconstrucției.

Am redat aici, în linii generale, câteva elemente mai de seamă, din care se poate constata importanța economică și socială ce o prezintă asigurările de tot felul, în viața popoarelor. Se poate ușor observa, că din necesitatea de a produce bunuri, s'a născut nevoia asigurărilor.

Românii ardeleni după desființarea iobăgiei au devenit mici proprietari, și înfruntând toate piedicile, au ajuns — cu timpul — la o înstărire mulțumitoare. Păștrarea, conservarea avutului propriu, strâns cu multă trudă a necesitat și grăbit instituția de asigurare la Românii ardeleni. Deși mult mai târziu, ea a putut lua naștere ca să umple un gol, adânc simțit, în economia națională și „să nu mai fim tributari străinilor“. Și *Banca generală de asigurare, azi Prima Ardeleană*, a corespuns scopului inițial și, în toată activitatea ei interesul colectiv a primat interesului individualist. Activitatea altruistă se poate vedea din rezultatele bilanțurilor pe care le publicăm, din daunele pe care le-a lichidat și din donațiunile făcute în cei 30 de ani de existență

Poporul nostru și astăzi e încă refractar instituției asigurărilor, un produs al civilizației moderne, în ajutorarea vieții economice și sociale, tot mai complexă și cu pretenții tot mai mari. De aici, evidențierea greutăților de acum 30 de ani.

Drepturile la viață Românii ardeleni și le-au apărat prin următoarele instituțiuni:

BISERICA, ȘCOALA, ASOCIAȚIUNEA CULTURALĂ „ASTRA“, BĂNCILE și PRESA. Prin aceste instituții și cu ajutorul lor efectiv s'au pus baze în 1911 *Băncii generale de asigurare*.

Presa românească — care pe atunci făcea apostolat — a fost aceea care a ținut mereu trează idea institutului de asigurare național, cultivând apoi această

frumoasă idee la poporul nostru, — băncile prin asociațiunea lor „SOLIDARITATEA“, conduse de cel mai altruist spirit, au creiat-o, făcând mult timp serviciul de agenții și reprezentanțe, — iar biserica și școala prin reprezentanții lor cei mai autorizați, preoți și învățători, au sprijinit practic această societate curat românească.

Pentru însemnătatea ce o prezintă, reproducem „UN CIRCULAR“ al Consistorului arhidiecezan din Sibiu, publicat în „Revista Economică“ Nr. 6 din 8 Februarie 1908, cu comentariu ce-l însoțea :

Consistorul arhidiecezan din Sibiu, ca senat episcopesc a lansat cu data de 17 Decembrie a. tr. v. către clerul de sub jurisdicțiunea sa următorul circular, pe care în urma importanței sale social-economice îl reproducem în întregime.

„Atât în anii de mai înainte, dar mai ales în cursul anului acesta s'au întâmplat dureroase cazuri, că mai mulți preoți tineri au murit, lăsând după ei nu numai în cea mai mare jale, ci și în mare mizerie, preotese văduve și mai mulți orfani mititei. Ne având acei preoți minimalul din anii de serviciu, cât îi cere statutul fondului de pensuni, văduvele și orfanii lor nu au nicio îndreptățire la fondul de pensune și astfel rămân neajutorați.

Spre a preîntâmpina asemenea dureroase cazuri, aflăm de bine a sfătui pe preoții noștri și mai ales pe cei tineri, ca — pe lângă toate greutățile ce le-ar întâmpina — să-și asigure viața la un institut de asigurare solid și sigur pe un termen fix de ani — d. e. pe 15 ori pe 20. — Trăind preotul asigurat, ridică la expirarea sorocului suma asigurată, și desigur o să-i prindă bine, iară — Doamne ferește — la caz de nenorocire erezii nu rămân în cea mai neagră mizerie, ci primesc suma asigurată întregă și înainte de expirarea sorocului statofit.

Peste tot există o mulțime de modalități, după cari te poți asigura. Unuia îi convine una, altuia alta.

Asigurarea vieții este peste tot un lucru de folos, chiar și abstrăgând dela cazurile indicate mai sus, încât în țări mai culte nu există niciun om inteligent care să nu se fi asigurat pe sine și pe ai săi; ba au început a se asigura până și

muncitorii, crușând premiile din micile lor venituri.

Spre a feri clerul de institute de asigurare fără destule garanții și puțin solide — intrevinem în cazuri concrete, dând — la cerere — cuvenitele informațiuni și recomandând institute, care se bucură de mai multă trecere în urma solidității și corectității cu care lucră.

Circularul acesta dovedește viul interes, ce Consistorul sibian îl poartă sorții preoților săi și familiilor acestora și va contribui — credem — nu numai în sinul clerului, ci, prin aceasta, și în mijlocul poporului nostru la popularizarea folositoarei instituțiuni a asigurărilor, întimpinată până' acum chiar și de o parte a clasei noastre inteligente uneori cu neîncredere.

În 1912, episcopul de pe atunci al Caransebeșului Dr. Miron Cristea, Patriarhul de mai târziu al României întregite, printr'o memorabilă pastorală vestește credincioșilor săi înființarea societății de asigurare, în felul următor :

„Dar acum, iubiți credincioși, avem și noi Românii o întreprindere de asigurări românească, care sub denumirea de „Banca Generală de Asigurare“ și-a început lucrările la Sibiu și Românii din toate unghiurile se grăbesc a se asigura acolo.

Vă sfătuiască și vă îndemn din toată inima să vă asigurați acolo avutul vostru, căci atât întemeietorii, cât și conducătorii băncii acesteia, sunt toți frați de ai noștri și fii ai bisericii noastre, care duc și ei câte o lumină la aceleași altare, ca și noi.

Îndatorăm deci pe toți preoții să ce-tească această circulară cu sfaturile archierești, în toate bisericile, în una din sărbătorile viitoare, când va fi adunat mai mult popor, talmăcind cele cuprinse și folosind toate ocaziile pentru a sfătui pe poporenii să se asigure la Banca Generală de Asigurare, căci prin aceasta lucrăm în interesul poporului.

Cuvintele acestea pline de curaj și simț românesc, au atras asupra autorului fulgerile și injuriile presei maghiare. Însă „câinii lătrau și caravana trecea“, spre atingerea țintei inițiale.

Cum a înțeles Biserica noastră Ortodoxă și Unită să sprijinească institutul de asigurare al Românilor ardeleni, în

România liberă, vom vedea din cele de mai jos.

Arhiepiscopia Ortodoxă Română de Alba-Iulia și Sibiu, cu adresa Nr. 10878/934 Ep. din 30 I. 1935, către „PRIMA ARDELEANĂ“ Societate Anonimă de Asigurări Generale, Cluj, răspunde următoarele:

„În legătură cu adresa Dv. Nr. 2780/934, avem onoare a Vă trimite un exemplar din circulara noastră, prin care am sfătuit On. preoțime a contracta asigurări de viață la Societatea D-voastră, singura Societate românească din Ardeal, care are cele mai solide garanții și lucrează cu primele cele mai avantajoase.

Primiți, Vă rugăm, asigurarea distinsei noastre considerațiuni.

ss. Nicolae (L. S.) ss. V. Nistor
arhiepiscop și mitropolit secretar

lațã conținutul acestei circulare:

Nr. 10.878,934.

CIRCULARĂ

către toate oficiile protopresbiteriale și parohiale din Arhiepiscopia ortodoxă română de Alba-Iulia și Sibiu.

Preocupat de starea sufletească și materială a preoțimii noastre, socotim că strângerea unui capital pentru bătrânețe este o imperioasă cerință.

În ajungerea acestui scop aflăm de cuviință a sfătui preoțimea, ca să contracteze asigurări de viață pentru un capital corespunzător situației sale materiale.

Criza economică din ultimii ani, care a consumat o mare parte din depunerile credincioșilor noștri, a dovedit că forma cea mai perfectă a economiei, este asigurarea de viață. Societățile de asigurare nu fac operații ușurative, sau împreunate cu o râvnă la prea mari câștiguri. Ele au numai plasamente sigure, controlate de stat.

Printre societățile de asigurare care lucrează în țară, avem pe „PRIMA ARDELEANĂ“ cu sediul în Cluj, fostă „BANCA GENERALĂ DE ASIGURARE“ din Sibiu, fondată de toate băncile românești din Transilvania, societate care a avut și în trecut un rol însemnat în viața noastră social-economică.

— Recomandăm această societate românească cu atât mai mult, pentru că chiar și „Casa Corpului Didactic“ din București acceptă în gaj polițele de asigurare ale acestei societăți.

Cucernica preoțime este îndemnată a sfătui și pe credincioșii noștri să se asigure, căci asigurarea de viață, dă părinților liniștea datoriei împlinite, care asigură buna situație economică a copiilor.

Sibiu, la 30 Ianuarie 1935.

ss. Nicolae ss. Virgil Nistor
arhiepiscop și mitropolit secretar.

Arhiepiscopia Română Unită de la Blaj a dat asemenea circulare, pe care regretăm că nu le posedăm pentru a le reproduce aici.

Găsim totuși următorul APEL al „DESTITORUL-UI“. Organ al Eparhiei române unite de Oradea și Revistă de cultură religioasă, publicat în Nr. 16—17 din 15 August 1936:

APEL

Către Onor. Oficii Parohiale aparținătoare eparhiei Rom. Unite de Oradea.

Situația economică și financiară de azi a pus pe gânduri toate straturile sociale pentru a fi prevăzătoare și a se gândi azi mai mult ca oricând la viitorul familiilor lor și al bătrâneții.

Noi încă, după o examinare amănunțită a modului cum și-ar putea preoțimea noastră pune familia și bătrânețea la adăpost, am ajuns la concluzia a Dă da sfatul, că cea mai bună economie, este încheierea unei asigurări de viață.

Printre societățile de asigurare amintim pe „PRIMA ARDELEANĂ“ cu sediul în Cluj, fondată de toate băncile de dincoace de Carpați, societate care a avut și în trecut un rol însemnat în viața noastră socială economică și care societate are legături dinainte de războiu cu Metropolia de Alba-Iulia și Făgăraș, precum și cu celelalte Episcopii din Ardeal.

Această societate cu începutul anului 1935 a preluat tot fondul de ajutor momentan al întregii preoțimi aparținătoare de Blaj în condițiuni extrem de avantajoase.

La suszisa societate putem spune că este asigurată toată preoșimea din Ardeal.

Nu peste mult Dă va vizita D-l P. Socaciu, funcționar la Direcțiunea societății în Cluj, care este licențiat al Academiei de Inalte Studii Comerciale și Industriale, instituție de înaltă cultură economică.

Dă recomandăm această societate, precum și de a-i da o bună primire suszizului reprezentant al societății.

O r a d e a, la 15 Iulie 1935.

„VESTITORUL“.

În „FOAIA DIECEZANĂ“ Organul eparhiei ortodoxe române a Caransebeșului, Nr. 16 din 21 Aprilie 1935, se publică următoarele :

NOTĂ OFICIALĂ.

Nr. 2446 E 1935.

Către On. Oficii parohiale din eparhia ort. rom. a Caransebeșului.

Situația economică precară de azi, precum și situația financiară zdruncinată, care crește pe zi ce merge, ne îndeamnă a atrage luarea aminte a preoșimii noastre, că adunarea unui capital pentru bătrânețe este o imperioasă cerință.

Scopul acesta se poate ajunge prin contractarea asigurării de vieață asupra unui capital corăspunzător situației materiale a celui asigurat.

Printre societățile de asigurare, amintim pe „PRIMA ARDELEANĂ“ cu sediul în Cluj, fondată de toate băncile românești de dincoace de Carpați, societate care a avut și în trecut un rol însemnat în vieața noastră socială economică și cu care societate are legături și administrația din București a „Fondului general de asigurare a imobilelor bisericești“.

Drept aceea recomandăm această societate în atențiunea Onor. preoșimi parte pentru a contracta Onor. Preoșime însăși asigurări de vieață, parte pentru a sfătui pe enoriașii noștri să se asigure, căci asigurarea de vieață con-

tribue la liniștirea lor în aceste timpuri grele.

Caransebeș, din ședința Consiliului eparhial ținută în 9 Aprilie 1935.

Episcop diecezan :

ss. † Vasile

În Revista bisericească-culturală „Biserica și Școala“ Organul oficial al eparhiei ortodoxe române a Aradului Nr. 43 din 27 Octombrie 1935, *Circulara*, Mitropoliei din Sibiu și *Nota Oficială* a Episcopiei de Caransebeș, se reprodue, însoțite de următorul comentariu :

Rolul Asigurărilor de vieață pentru economisirea de Capital.

„Criza economică de azi prin multiple sale faze de manifestare, a lovit rănind greu în situațiile materiale, atât instituțiile economice bancare, cât și persoanele private într'o măsură mai mare sau mai mică. Posibilitățile de economisire în urma acestor împrejurări au devenit din ce în ce mai mici, prezentând în același timp garanții din ce în ce mai șubrede de solidaritate.

Preoșimea ort. rom. din țară, pentru a-și crea totuși un mijloc, de a-și putea pune la adăpost zi cu zi micile economii strânse cu cele mai mari greutateți, după cercetări serioase, a ajuns la concluzia, că aceasta în modul cel mai corăspunzător nu se poate face decât sub formă de asigurări de vieață, întrucât societățile de asigurare prin lege sunt obligate ca primele de asigurare încasate, să le constituie în rezerve sub controlul statului. Rostul acestor asigurări fiind foarte multilateral, prezintă pe lângă o economisire forțată, un ajutor imediat pentru familie în caz de moartea asiguratului și o mulțime de alte favoruri create exclusiv pentru preoși, de una dintre cele mai solide societăți de asigurare din țară, „PRIMA ARDELEANĂ“ cu sediul în Cluj.

Considerând ca o datorie elementară din partea noastră ținerea la curent a preoșimei din dieceza Aradului cu ceea ce se petrece în afară, spre ai pune în față ecoul pe care l-a găsit acțiunea întreprinsă de societatea de asigurare mai sus amintită, atât în rândurile preoșilor,

cât și în cercurile conducătoare a preoșimei, comunicăm mai jos circularile emise în acest scop de P. S. S. Arhiepiscopul și Mitropolitul Sibiului și P. S. S. Episcopul Caransebeșului“.

Noi am reprodus mai sus aceste Circulari.

Comentariul continuă apoi:

„Circularile la fel s'au trimis și de celelalte Episcopii din Ardeal, pe care din lipsă de spațiu nu le mai publicăm, considerând ca suficiente cele de mai sus pentru edificarea celor ce eventual s'ar interesa despre aceste lucruri, servind nobilitatea scopului ce urmărește.

În ceea ce privește condițiunile și obligațiunile legate de aceste asigurări, reprezentanții „PRIMEI ARDELENE“ vor vizita și preoșimea din dieceza Aradului, unde sperăm, vor găsi aceeași înțelegere și interes, pe care au găsit-o și în alte părți și aceasta cu atât mai mult cu cât acțiunea în sine nu urmărește altceva decât promovarea intereselor preoștești.

Avem credința că prin comunicarea celor de mai sus, servim interesele preoșilor din dieceza Aradului, atât din punct de vedere al cunoașterii institutului cu care au de lucru, cât și a deschiderii pentru ei de drumuri noi de activitate economică și financiară“.

Asociațiunea culturală „ASTRA“ și-a dat sprijinul larg și binevoitor întotdeauna, prin cei mai autorizați conducători ai ei. Ar fi de reprodus documente multe, însă bănuim că ele sunt prea cunoscute și e suficient dacă vom aminti pe regretații *Dr. Cornel Diaconovich*, *Vasile Goldiș* și *Dr. Octavian Russu*, foști înalți demnitari ai „ASTREI“ și care au făcut parte timp îndelungat, din Consiliul de administrație al „Primei Ardelene“. *Vasile Goldiș* a fost președintele acesteia ani de-a rândul, după Unire.

Școala a îmbrățișat cu multă căldură și încredere instituția de asigurare a Românilor ardeleni. Reproducem adresa Ministerului Instrucțiunii și al Cultelor, Casa de economie, credit și ajutor a Corpului Didactic, Nr. 25.030 din București, la 27 Martie 1935, către Societatea de Asigurări PRIMA ARDELEANĂ, Loco:

„Avem onoarea a Vă face cunoscut că s'a acceptat oferta Dvs. pentru asigurări asupra vieții, care vor garanta

împrumuturile solicitate de membrii Casei noastre, în aceleași condițiuni ca ale societăților cu care Casa lucrează în prezent.

În consecință, în curând vi se va înainta condițiunile precise sub regimul cărora se vor încheia aceste asigurări“.

Director general: Șeful Serviciului:
ss. *Indescifrabil* ss. *Indescifrabil*

Nu mai puțin însemnat e faptul că, în Ardeal, aproape toate proprietățile școlilor sunt asigurate la „PRIMA ARDELEANĂ“. Dăm o notă oficială publicată în *Invățământul Primar*, Organul Asociației învățătorilor din județul Făgăraș Nr. 12 din 1 Iulie 1938:

„Nr. 127/1938. Comitetele școlare fiind încredințate cu întreținerea și gospodăria școlilor și având răspunderea imobilelor, a mobilierului etc. sunt rugate a lua măsurile cuvenite pentru asigurarea acestora contra incendiului; în acest scop veți lua în buget o sumă oarecare.

Asigurările acestea recomandăm a se face la „PRIMA ARDELEANĂ“ Soc. de Asig. cu reprez. Generală în Sibiu, care a stabilit prime reduse pentru școli“.

Vom aminti aici, că între societățile indigene, la care își reasigură statul propriile asigurări ale bunurilor ce le posedă, este și Prima Ardeleană.

Presa din Ardeal, înainte de războiu și după Unire, prin apostolatul făcut, a contribuit în mare măsură la plantarea și propagarea ideii de asigurare la Români ardeleni. Amintim doar câteva din aceste publicațiuni: *Revista Economică*, organul oficial al tuturor băncilor românești din Ardeal, Banat, Crișana și Maramureș; *Gazeta Transilvaniei*, organ inspirat de *Astra*; *Telegraful Român*, organul oficial al Mitropoliei ort. române; *Unirea*, organ oficial al Mitropoliei române unite; *Libertatea*, *Tovărășia*, *Românul*, *Foaia noastră*, apoi *Patria*, *România Nouă*, *Tribuna* și altele.

Iar băncile din Ardeal în frunte cu *Albina* dela Sibiu, acordă încrederea lor deplină *Primei Ardelene*, mărturisind prin aceasta solidarismul economic de totdeauna al Românilor ardeleni.

Redăm aici cuvintele pline de înțeles, rostite de d-l *Dr. Ilie Beu*, președintele Băncii *Albina*, în ziua de 1 Septembrie

1935, din prilejul inaugurării palatului societății Prima Ardeleană, dela Sibiu, care constituie o comoară pentru acest oraș:

„La înființarea în anul 1911 a Băncii generale de asigurare, și-a avut partea sa și institutul de credit „Albina“, condus pe atunci de neuitatul Partenie Cosma, una din personalitățile cele mai proeminente ale timpului. Cum era și firesc să fie, primul institut românesc de credit a colaborat dela început cu prima societate românească de asigurări și a continuat să colaboreze până în zilele noastre, va continua — nu mă îndoiesc — să colaboreze și în viitor.

Banca generală de asigurare, mai târziu „ROMÂNIA“ și astăzi „PRIMA ARDELEANĂ“ a avut rarul noroc de a fi găsit omul, care-i trebuia. Primul director al Băncii generale de asigurare, d-l I. I. Lapedatu, s'a dovedit a fi un excelent organizator și în același timp un bun administrator, care nu a știut numai să aducă câștiguri societății, ci a știut să-și consolideze ceea ce a câștigat.

Chemat la răspunderi mai mari în viața noastră de stat, domnul I. I. Lapedatu, s'a retras dela postul de director general, dar s'a îngrijit de un bun succesor, Ștefan Boer crescut în școala D-sale, și a rămas pe mai departe, acuma ca administrator delegat respectiv ca președinte al Consiliului de administrație, a rămas — zic — *spiritul rector al societății atât de necesare și atât de folositoare vieții noastre economice.*

Conducătorii institutului *Albina* s'au bucurat totdeauna și se bucură sincer și astăzi de progresele *Primei Ardelene*, pentru care se face dovada și prin această frumoasă clădire ridicată în centrul orașului de naștere al societății.

Incheiu urând *Primei Ardelene* spor la muncă și iubitelui ei președinte mulți ani cu sănătate și mulțumire sufletească pentru opera săvârșită.

Acestea sunt urările celui mai autorizat reprezentant al băncilor ardelene, care exprimă dragostea cu care este înconjurată și azi societatea de asigurare a Românilor ardeleni.

Înainte de a face alte considerațiuni, nu putem trece peste discursul d-lui Ștefan Boer, rostit la aceeași festivitate, de față fiind și I. P. S. S. Mitropolitul Ardealului Dr. Nicolae Bălan:

„Onorată asistență. În numele conducerii întreprinderii, Dă mulțumesc pentru cinstea ce ne-o faceți de a lua parte la sfințirea casei noastre.

Țin ca să arăt cu această ocazie mulțumirile și recunoștința mea Excelenței Sale Părintelui Mitropolit, atât pentru prezența cu care ne onorează, cât și pentru prețiosul sprijin ce ne-a dat totdeauna, mai recent cu ocazia asigurării preoților din Arhidieceză. Nu este locul și nici ocazia, ca să fac teoria, elogiul industriei asigurărilor aci, fin doar să arăt în fața atâtor luminoase fețe bisericesti, că pe lângă importanta funcțiune economică ce o au asigurările în sbuciumata perioadă a crizei de azi, în urma dezechilibrului general, care a provocat o mulțime de falimente și care a clătinat băncile cele mai solide, *instituțiunea asigurărilor îndeplinește și o utilă funcție etică. Contribuția aceasta etică se manifestă prin stimularea calităților de sobrietate și de cumpătate a caracterului. În învălmășagul de instincte vicioase și de înclinațiuni pătimășe spiritul de economie — care activează în cadrul nostru prin contractarea asigurărilor de viață — zic, spiritul acesta de economie întărește virtuțile morale, creatoare de valori sociale. Crușarea produce cumpătate. Cumpătarea oșelește caracterul, iar caracterul oșelit este fundamentul moralei“.*

Și mai departe:

„La sărbătoarea de azi, la desvoltarea de azi a întreprinderii noastre, am ajuns Onorată asistență prin propriile noastre forțe. Acum 24 de ani un om cu capul limpede, un chibzuit și încercat gospodar, d-l Lapedatu, care este și am dori să fie încă multă vreme, președintele Consiliului nostru de administrație, a pus temelii societății. De atunci munca dânsului și a noastră a celor mici, de a îndemna poporul să se asigure, de a combate sărăcia ca să zic așa, s'a desfășurat în singurătate și liniște. Rezultatele poate că nu sunt acelea pe care le-am dori cu toții. Ele dovedesc însă o muncă dârză, o muncă la care mulți dintre ai noștri priveau la început cu neîncredere, uitându-se chiorăș, că nu suntem în stare să o facem.

Lucrul nu a fost ușor, căci pe lângă greutățile venite din afară — concurența societăților streine — aveam de luptat

și cu cusururile firei noastre. Neam de plugari, deprinși cu o muncă care ne lasă mult răgaz, cu greu ne-am obișnuit cu o muncă ordonată și disciplinată, ca pe cea pe care o cere o industrie. Dacă mă gândesc că în propaganda noastră am întâlnit și ignoranța și superstițiile poporului nostru, vă puteți da seama că munca a fost într'adevăr dârză.

Cred însă că peste ce a fost mai greu, am trecut. Totuși lupta nu este terminată. Avem de învățat încă copiii noștri să iubească și să urmeze această meserie, pentru ca prin moștenirea calităților dobândite din generație în generație, să lăsăm o pleiadă de oameni să ne ducă faima.

Cu dorința de a ajunge această țintă, cu legiuiri înțelepte, care să ne încurajeze și să ne oblige a urma această cale, sunt sigur că peste alți 24 de ani, urmașii noștri vor arăta invitațiilor rezultate și mai frumoase.

Conduși numai de sentimente de modestie și discrețiune — după cum reiese din cele reproduse mai sus — conducătorii *Primei Ardelene* trebuie să primească cu aceiași modestie elogiul din plin meritat al muncii lor.

Crearea instituției de asigurare acum 30 de ani, a fost o necesitate pentru Români din Transilvania și Banat, despre ceea ce fondatorii — am văzut-o în partea întâia — și-au dat bine seamă, grupând în jurul lor toată suflarea românească înțelegătoare a rolului deosebit ce-l are o societate de asigurare națională în această parte de țară.

Prima Ardeleană a contribuit în cei 30 ani de existență în mare parte la îmbunătățirea și ridicarea stării materiale a țărănimii române din acest ținut, ajutând-o prin desdaunările lichidate, la reconstruirea grabnică a realităților distruse de incendiu, trăsnet sau grindină. Din banii *Primei Ardelene*, plătiți după asigurările de viață, mulți Români și-au putut crește copiii la școală, iar alții s'au stabilit cu ușurință în diverse profesii.

Prin propaganda făcută în era maghiară de către conducătorii *Băncii generale de asigurare*, s'a dezvoltat simțul de crufare și economie, creind mici ca-

pitaluri mobiliare, care au fost puse apoi în folosul economiei naționale române.

Prima Ardeleană pe lângă daunele lichidate, care, constituie o sumă foarte însemnată de zeci de milioane anual, nu a refuzat să-și dea obolul când i s'a cerut, făcând importante donațiuni și ajutoare cu scopuri culturale și de binefacere.

Menirea *Primei Ardelene* nu este terminată, trecutul ei o întărește în credința că înaintea ei stau probleme de ordin național, care își așteaptă rezolvarea cât mai în grabă, căci azi în România liberă elementul românesc trebuie ajutat pentru a se putea afirma pe teren economic și financiar.

Dacă la alcătuirea ei și-a dat concursul moral și material întreaga suflare românească din această parte de țară, nu ne îndoim în bunăvoința poporului românesc din Transilvania și Banat, care dela „Vlădică și până la opincă“ va continua să înconjoare în viitor *Prima Ardeleană* cu aceiași căldură și încredere, spre binele și înaintarea poporului nostru.

Astăzi, ca și în trecut, acționarii și clientela *Primei Ardelene*, acest așezământ de înfrățire socială, o formează plugarii, meseriașii, neguțătorii, învățătorii, preoții, advocații, medicii, profesorii, etc., deci tot ce neamul românesc are mai bun.

Prima Ardeleană este păstrătoarea unei credințe neclintite în viitorul neamului nostru. La căpătul celor 30 de ani de experiență, respectul trecutului ei o face să privească cu toată încrederea la ziua de mâine, pășind sigur și hotărât, purtând țaria de convingere că și în timpurile acestea grele își va păstra cu demnitate locul ce ocupă între instituțiile de asigurare conducătoare din țara noastră.

Atunci când poporul român te înconjoară cu toată dragostea și încrederea lui, viitorul îți surâde, ori și cum vor fi vremurile de schimbate. O lungă experiență a dovedit-o.

Contribuțiuni la rezolvarea problemei creditului agricol în România

de Aurel Iordăchescu

Cred că toată lumea este de acord cu noi, că de câțiva ani încoace, una dintre problemele fundamentale, de soluționarea căreia atârână în mare parte viitorul economiei noastre naționale, este problema creditului.

Pentru că în cele ce urmează ne-am propus să abordăm, unul dintre multiplele aspecte ale acestei atât de desbătute dar totuși nerezolvate chestiuni, astfel cum ea se pune actualmente în România, nu socotim că este necesar să mai insistăm asupra importanței creditului într'o economie națională, lucru pe care-l presupunem cunoscut, înainte de a trece mai departe.

În faza de tranziție în care se găsește astăzi economia noastră, fază în funcțiune de o serie de circumstanțe, pe care nu este nevoie să le mai reamintim, nu se puteau lua măsuri cu caracter fundamental și definitiv, ci doar să se soluționeze pe ici pe colo nevoile, pe măsură ce ele devin mai acute.

Astfel cu ocazia consfăturilor pe cari factorii de răspundere în Stat le-au avut luna trecută cu reprezentanții autorizați ai instituțiilor de credit, s'au hotărât mai multe măsuri, printre cari una referitoare la creditul agricol, urmărește „refacerea instituțiilor de credit agricol și fărânesc, acolo unde se simte nevoia, iar unde vor impune necesitățile, să se întemeieze alte noi“.

Se recunoaște prin luarea acestei hotărâri „că organizația noastră de credit agricol, astfel cum este alcătuită și funcționează astăzi, este departe de a corespunde necesităților, că prin urmare activitatea instituțiilor de credit cari lucrează pentru agricultor, cum sunt: Creditul național Agricol (fost B. I. N. A. G.), cooperativele de credit, Creditul Funciar Rural, Creditul Agricol Ipotecar etc., și chiar băncile comerciale propriu zise cari mai dau credite agricultorilor, toate la un loc nu satisfac nevoilor acestora și adăugăm, mai ales ale micilor agricultori. Accentuăm asupra acestora din urmă, deoarece înțelegem ca în cele ce urmează, să extindem această noțiune și să vorbim de creditul fărânesc, fie, că fărânel în accepțiunea noastră este agricultor propriu zis, sau nu.

Vrem cu alte cuvinte, să ne ocupăm de creditul necesar totalității populației dela țară, cu excepția bine înțeles a marilor proprietari, despre cari am putea spune că din acest punct de vedere au o situație mai avantajoasă, deoarece au surse de credit oarecum asigurate.

Odată problema pusă în acest fel, credem că nu se poate trece mai departe și examina eventualele soluții, fără ca să ne ocupăm puțin de lipsa de coherență a măsurilor luate de guvernele țării în domeniul creditului în ultimii zece ani, măsuri luate fără

ca să se fi ținut seama de realități și cari nu aveau nici măcar legătură între ele, dar cari erau intitulat în ansamblul lor „politică de credit“.

Tot acest conglomerat de legi și măsuri, cari s'au luat în domeniul creditului și al băncilor în deceniul expirat, cu oarecare excepții — ca de exemplu legea bancară (lege care ar fi dat rezultate mult mai palpabile, dacă ar fi survenit înainte de criză, deoarece s'ar fi prevenit multe din dezastrele produse), sunt departe de a putea fi privite ca fiind satisfăcătoare, față de nevoile reale din acest răstimp ale economiei noastre naționale.

Ca să ne precizăm gândul, revenind la creditul agricol, — adică menținându-ne în cadrul propus dela început — credit despre care se știe că interesează majoritatea populației și care desigur merită cea mai mare atențiune, am putea spune că legea lichidării datoriilor agricole și urbane, aproape le-a desființat pentru câțiva ani.

Un început de refacere s'a schițat ulterior prin asanarea cooperativele de credit, prin asanarea organismului bancar făcută de Consiliul Superior Bancar, prin înființarea Creditului Agricol, dar ceea ce s'a realizat este departe de a corespunde necesităților. Celelalte măsuri luate ici și colo, au semănat mai mult a cârpeală, decât a operă constructivă.

Ca să dovedim că în această direcție s'a lucrat fără ca să se țină seamă de realități, n'avem decât să amintim situația băncilor românești din Ardeal, cari după cum se știe sunt grupate în asociația „Solidaritatea“.

Este arhicunoscut rolul național-economic și social pe care l-au avut aceste instituții în viața Românilor de dincolo de munți în monarhia austro-ungară și cât de intim erau ele legate prin însăși natura lor constitutivă, de viața fraților noștri din aceste regiuni.

Aceste bănci ieșite din însăși nevoile Românilor de acolo, au fost citadele de susținere, nu numai economică, dar și politică și culturală a acestora.

Că ele aveau ceva serios la bază, se dovedește prin aceea că și astăzi multe dintre ele își duc mai departe o existență modestă, conformă cu tradiția moștenită, spre deosebire de inflația de bănci și băncuțe apărute în perioada de după războiu în mediul rural din Vechiul Regat, din motive electorale sau din ambiții personale.

Pușini sunt aceia cari știu că într'unele județe din Vechiul Regat erau câteva zeci de astfel de instituții hibride, ieșite ca ciupercile după ploaie, câte două sau chiar mai multe într'o singură comună mai de frunte. „Într'una dintre aceste comune — se precizează într'un raport oficial citit de scriitorul acestor rânduri — singura persoană cu atâta știință de carte, încât ar fi capabilă să se ocupe de banca existentă în acea localitate, era un fost plutonier în armată,

astăzi pensionar, care n'are însă cunoștință de specialitate". Credem că alte comentarii sunt de prisos.

Cum era și firesc, toate aceste bănci s'au prăbușit la prima adiere de vânt, confirmând prin aceasta că nu corespundeau unor nevoi reale.

Nu tot același lucru a însemnat pentru viața economică locală, dispariția multora dintre băncile mici românești din Ardeal. Și un exemplu ne va edifica în această privință. Avem în față bilanțul pe anul 1933, al unei bănci mici țărănești de peste munți, banca „Detunata” din comuna Bucium, județul Alba. Din acest bilanț se desprinde situația acestei bănci înainte de legea conversiunii. Astfel la un capital numai de 30.000 Lei, această bancă avea rezerve de peste 150.000 Lei, și depuneri de peste 2.500.000 Lei, la un plasament aproape echivalent de împrumuturi cambiale. Este lesne de înțeles ce importanță va fi avut la timpul său în mediul respectiv această bancă, astăzi pusă în lichidare de Consiliul Superior Bancar, ca una ce, după aprecierile organelor de verificare, și-ar fi pierdut capitalul.

Și ca aceasta atâtea și atâtea bănci, iar cele ce mai există astăzi în satele de peste munți își duc mai înainte o existență care nu poate însemna nici pe departe, satisfacerea nevoilor de credit, deoarece tot activul ce le-a mai rămas este imobilizat de creanțele în conversiune, acest balast care împiedică atât de mult refacerea creditului la noi.

În vara anului 1939, d-l Sofronie Roșca, fost director la Banca Albina din Sibiu și fost inspector general al Consiliului Superior Bancar, ajutat de scriitorul acestor rânduri, a dat publicității o broșură intitulată „Bănci românești — bănci minoritare”, în care a dovedit slujindu-se de date statistice fără posibilitatea de a fi contrazise, că între anii 1934 și 1937 în Ardeal și Banat evoluția organismului bancar deținut de minoritari a mers în această perioadă, în scară ascendentă, spre deosebire de instituțiile bancare românești din aceste regiuni, cari în loc să progreseze au dat îndărăt.

Toate ziarele au reprodus date din această broșură și au comentat-o cum se cuvenea, însoțind-o de fotografia d-lui Guvernator din acel timp. Bineînțeles că nu s'a luat nicio măsură și singurul beneficiar al publicității făcută cu această ocazie, a fost persoana care s'a ales cu fotografia inserată în ziare și căruia îi incumbă să ia măsuri, dar care n'a făcut însă nimic.

Ce ar fi trebuit să se facă nu-i prea greu de spus. Ce ar fi fost dacă Statul care a preluat miliardele portofoliilor putrede și ale pierderilor în conversiune, ar fi intervenit pentru ca B. N. R. să pună la îndemâna băncilor românești din Ardeal, mijloacele necesare pentru ca să poată trăi și funcționa mai departe? Și chiar dacă ar fi pierdut acolo ceva, ce ar fi însemnat aceasta în comparație cu miliardele date și pierdute cu ocazia preluării portofoliilor putrede ale

străfnilor și ale politicianilor cu cari aceștia lucrau mână în mână? Rău ar fi fost oare să se lase Românilor din Ardealul cedat o serie de astfel de bănci cât mai solide?

Nu s'ar fi ajuns ca acum să se constate că nu avem suficiente instituții de credit agricol și țărănesc și că este nevoie să se întemeieze pe alocuri altele,

Iar cât despre soluții, mai ales pentru Ardeal — după părerea noastră — ele nu sunt prea complicate. Să se facă cel puțin astăzi ceva ce nu s'a făcut până acum. Prin derogare dela prevederile legale în vigoare, să se introducă o procedură de reactivare a băncilor românești din Ardeal, cari astăzi sunt în stare de lichidare și să li se pună la îndemână de către Institutul de emisiune, mijloacele de lucru necesare atât acestora, cât și acelorora a căror stare de drept este aceea de funcțiune, dar care în fapt n'au cine știe ce activitate.

Este singura posibilitate de a se face ceva pentru creditul românesc de peste munți, regiune unde cooperajia de credit n'a avut o priză prea mare și unde în consecință, nici creditele puse la dispoziție de B. N. R. prin intermediul cooperativelor de credit, n'au ajuns la destinație în măsura așteptată.

Aceste bănci prin trecutul și tradiția lor sunt singurele instituții de credit într'adevăr agricole și țărănești, cu cari sătenii din Ardeal și Banat sunt deprinși de atâtea decenii și cari ar putea juca în această regiune rolul pe care cooperativele de credit îl joacă în alte părți. Deoarece aceste bănci, deși ca formă sunt societăți anonime cu caracter comercial, n'au avut rolul capitalist de speculă al băncilor de afaceri, ci scopul de a satisface nevoile de credit ale țărănilor din aceste regiuni, ele ar putea fi utilizate pentru difuzarea creditului necesar acestora, ca și cooperativele cari aici sunt puține la număr.

S'ar înnodea astfel legăturile cu un trecut nu prea îndepărtat, în care micile credite de rulment puse la dispoziție de aceste instituții au avut o contribuție hotărâtoare la menținerea economică a Românilor din Ardeal, mai ales că acolo acest sprijin este necesar, dată fiind proporția numerică a minorităților atât de bine dotate și organizate din acest punct de vedere.

Dar același lucru s'ar putea face și cu acele bănci cu caracter comercial din mediul rural din Vechul Regat cari mai supraviețuiesc astăzi. Aceasta bineînțeles, după o prealabilă triere și cu condiția subînțeleasă în toate cazurile, ca B. N. R. să supravegheze prin organele sale de resort, distribuția și utilizarea acestor credite.

S'ar ajunge astfel pentru prima oară în perioada postbelică, la o politică reală de sprijin, mai ales pentru elementele românești din Ardeal, așezate aproape în întregime la sate și complet lipsite în ultimul deceniu, din cauza ignoranței clasei conducătoare politice de până mai ieri, de creditul fără de care nu se

poate concepe menținerea și consolidarea sa economică.

Credem că se desprinde cu prisosință din cele de mai sus, că această chestiune astfel cum a fost pusă de noi, afară de caracterul pur economic, are și un pronunțat caracter național și unul social, ceea ce deasemenea trebuie avut în vedere când se discută problema creditului țărănesc de peste munți.

Considerațiunile expuse în cele ce preced, ne fac să credem că vor atârna foarte mult în balanță pentru ca să sperăm că această problemă va fi luată cât mai curând în studiu și tratată cu toată seriozitatea pe care o reclamă.

(Din Gazeta Comerțului)

Din străinătate.

Economia dirijată în Statele Unite ale Americii de Nord.

Pe terenul economiei politice în Statele Unite ale Americii de Nord se dă astăzi lupta dintre libertatea economică și economia dirijată de Stat, New Deal.

Sunt două concepții opuse. Pe o parte stă *Leon Henderson*, ca șef al Oficiului federal pentru controlul prețurilor, iar de partea opusă este marea industrie a oțelului, reprezentată prin *Stettinius*, președintele Consiliului de supraveghere al asociației U. S. Steel-Corporation.

Henderson comandă nivelul general al prețurilor și aprovizionarea populației cu produse industriale, plecând din premisa prețurilor de monopol. Dar el nu cere prețuri fixe, ci prețuri minimale ce trebuiesc realizate prin sporirea capacității de producție, printr'o aprovizionare mai bogată cu materii prime și prin înmulțirea mijloacelor de transport. Ba chiar și prin majorarea salariilor.

Din contră, industria oțelului este de părerea, că o majorare a prețurilor este neapărată, chiar și numai pentru scumpirea recentă a manoperii cu $16\frac{1}{2}\%$.

Părerile lui Henderson au produs senzație, iar președintele Statelor Unite, d-l Roosevelt a cerut opinia specialistului Gano Dunn.

Tabăra lui Henderson se mai numește și expansionistă. Aici este și Hopkins și Lubin.

Cotrarii se mai numesc și conservativi, reprezentând și industria mare.

Expansioniștii intenționează înfrângerea monopolurilor industriei și scăderea prețurilor spre a pune temelia unei desfaceri masive americane, după războiu.

Politica conservativă a industriei se teme însă de o gravă depresiune economică ce va urma după războiul actual și dovedește, că este suficientă capacitatea de producție actuală. Cere reducerea și

raționalizarea producției. Nu vrea să știe nici de sporirea materiei prime, nici de întemeierea de fabrici noi.

Aceeași luptă se dă și pe teren agricol. Expansioniștii cer și aici sporirea producției, mărirea capacității de cumpărare a populației, reducerea prețurilor.

Ei motivează astăzi cu nevoia de ajutorare a Angliei, iar pentru viitor invoacă înzestrarea Statelor Unite cu o capacitate de rezistență mai mare în fața viitoarelor crize economice.

— Vezi art. „Oameni și metode” de Dr. Herbert Gross în revista „Das Reich” Nr. 18 din 4 Mai 1941.

Vieața bancară în Germania.

Activitatea organismului bancar se conturează în linii generale prin tablourile de totalizare din cifrele de bilanț ale celor șase bănci mari și anume:

Deutsche Bank,
Dresdner Bank,
Commerzbank,
Reichs-Kredit Gesellschaft
Berliner Handels Gesellschaft și
Bank der Deutschen Arbeit.

Notele caracteristice observate la ansamblul acestor bănci se regăsesc în organizația structurală internă și externă a întregului sistem bancar din Germania.

În legătură de cauzalitate, aceleași nevoi produc aceleași reacțiuni, aceleași efecte.

Politica economiei dirijate de Stat a lucrat în sensul reducerii dobânzilor și al sporirii impozitelor.

Deci organismul bancar a urmat să activeze în cursul anului 1940 pe linia înmulțirii afacerilor și a reducerii cheltuielilor de gestiune.

Au scăzut comisioanele cu 5,1 milioane R.M.

Față de aceste nevoi impuse de sus, băncile prin înmulțirea afacerilor au realizat la diferență de dobânzi un spor de 27,4 milioane R. M., iar la cheltuielile de gestiune o reducere de 18,8 milioane R. M.

Acestea sunt rezultatele experienței deduse din activitatea exprimată prin cifrele de bilanț.

Depunerile au crescut la cele șase bănci mari cu 325,6 milioane R. M.

Urmând politica de lichiditate în paralel cu rentabilitatea, plasamentele băncilor au fost variate: cambii comerciale, trate sola asupra Băncii de Discount-Aur, cambii de tezaur de scurtă durată și titluri de Stat. În general împrumuturi de Stat pe durată lungă, mijlocie și scurtă. Deci în definitiv, capitalurile depuse la bănci s'au pus la dispoziția Statului în măsură de 73% față de 57% în anul 1939, mai rămânând un sfert pentru împrumuturile economiei private. Se menționează, că în anul 1929 raportul era tocmai invers: un sfert pentru Stat și trei sferturi plasament civil.

Deci nu s'a neglijat *creditul clientelei private*. Dar s'a desfășurat o activitate intensă la bursă și pe terenul *emisiunii de împrumuturi* pentru noile industrii și pentru *participarea la fondările de noi întreprinderi*.

Și nu s'a neglijat nici *consolidarea rezervelor* de tot felul: interne, văzute și latente, nici sporirea capitalului social.

Astfel Deutsche Bank și-a sporit capitalul cu 30 milioane R. M., Commerzbank cu 20 milioane R. M., și Dresdner Bank cu 50 milioane R. M. spre a-și întinde și aprofunda baza de operațiuni.

— Vezi articolul „*Marile bănci își prezintă raportul*” de Walter Siek, în revista „Das Reich”, Nr. 18 din 4 Mai 1941.

V. VLAICU.

Modificarea Decretului-Lege

din 19 Octomvrie 1940, privitor la funcționarea societăților anonime pe acțiuni și în comandită pe acțiuni.

DECRET-LEGE

pentru modificarea art. 8 din decretul-lege Nr. 3.548 din 19 Octomvrie 1940

Articolul unic. — Art. 8 al decretului-lege Nr. 3.548 din 19 Octomvrie 1940, cuprinzând unele dispozițiuni pentru funcționarea societăților anonime pe acțiuni și în comandită pe acțiuni, publicat în Monitorul Oficial

Nr. 245 bis din 19 Octomvrie 1940, se modifică precum urmează:

Art. 8. — Funcționarii publici nu vor putea fi administratori, censori sau directori la niciuna din societățile intrând la prevederile acestui decret-lege.

„Cu toate acestea, funcționarii publici a căror pregătire de specialitate este învederat utilă întreprinderii și a căror colaborare la activitatea acesteia este folositoare economiei generale, vor putea fi simpli administratori sau censori, cu autorizațiunea prealabilă acceptării acestui mandat a Ministerului Justiției, dată asupra avizului șefului instituției căreia funcționarul aparține.

„Autorizațiunea nu va putea fi dată funcționarilor care în virtutea funcțiunii lor exercită o acțiune de priveghere sau control asupra societății, precum și celor care aparțin unor servicii publice, care au contracte de furnituri cu societatea sau se găsesc în apor-turi de afaceri de orice fel cu aceasta.

„Autorizațiunea se va socoti revocată de plin drept dacă ulterior obținerii ei intervine vreunul din cazurile de incompatibilitate prevăzute în alineatul precedent.

„Incompatibilitățile prevăzute de legile speciale de organizare se mențin.

„Funcționarii publici care vor contraveni dispozițiunilor acestui articol în afară de aplicațiunea sancțiunilor stabilite de articolul 3 vor pierde și funcțiunile ce dețin“.

IMPRIMATE, REGISTRE, RECHIZITE, etc. etc.

Procurați numai dela

„DACIA TRAIANĂ“

SIBIU, Piața Unirii 7 / Tel. 168 a — Str. Regina Maria 20 / Tel. 168 b.